

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky **J. G.**, zastúpenej E. G., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, **o starobný dôchodok**, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 8. januára 2010, č. k. 13Sd/14/2009-63, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 8. januára 2010, č. k. 13Sd/14/2009-63, **m e n í** tak, že rozhodnutie odporkyne číslo X. z 19. novembra 2008 v spojení s rozhodnutím z 21. apríla 2009 **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd rozsudkom z 8. januára 2010 č. k. 13 Sd/14/2009-63 zrušil rozhodnutie odporkyne číslo X. z 19. novembra 2008 v spojení s rozhodnutím z 21. apríla 2009, ktorými bola zamietnutá žiadosť navrhovateľky o starobný dôchodok z dôvodu, že navrhovateľka ku dňu 12. októbra 2007 získala celkovo len 9 rokov a 12 dní dôchodkového poistenia a

nesplnila podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 2 písm. e) zákona č. 100/1988 Zb. (25 rokov zam.) ani podľa § 273 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. (najmenej 10 rokov poistenia pri dovŕšení 62 rokov veku). Krajský súd konštatoval, že odporkyňa nehodnotila navrhovateľke doby zamestnania od 1.6.1960 do 31.12.1962 na JRD V. L. a od 1.1.1963 do 31.12.1970 na Štátnom majetku R. preukazované vyhláseniami svedkov, ktoré považovala za nevierohodné a nezapočítala jej ani dobu starostlivosti o bezvládnú matku, pričom nedostatočne zistila skutkový stav veci. Podľa názoru súdu odporkyňa mala cestou pobočky vypočúť svedkyne, ktoré potvrdzujú navrhovateľke dobu zamestnania na vyhláseniach. Čo sa týka obdobia starostlivosti o bezvládnú matku od 1.1.1978 do 22.8.1980, krajský súd dospel k záveru, že navrhovateľke nebolo umožnené, aby si z archívu zadovážila zdravotnú dokumentáciu svojej nebohej matky a požiadala posudkového lekára o posúdenie jej čiastočnej alebo úplnej bezvládnosti. Až na základe takto doplneného dokazovania je, podľa názoru súdu prvého stupňa, možné hodnoverne zhodnotiť navrhovateľke preukazované doby zamestnania a dobu starostlivosti o bezvládnú matku.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie odporkyňa. Uviedla, že pri vykonaní dôkazu vyhlásením svedkov sa skúma jeho hodnovernosť a v prípade, že po overení údajov s evidenciou sú pochybnosti o pravdivosti vyhlásenia, nemá povinnosť takúto dobu zhodnotiť a ani odstraňovať rozpory vo vyhláseniach. Poukázala pritom na rozpornosť údajov o dobe zamestnania na Štátnom majetku R., lebo navrhovateľka vo vyhlásení z 12.10.2006 uviedla, že tam pracovala ako sezónna robotníčka od 1.1.1963 do 31.12. 1970, kým vo vyhlásení z 12.10.2008 uviedla, že tam pracovala v rokoch 1968 až 1974. Svedkovia, potvrdzujúci navrhovateľke dobu zamestnania na JRD V. L. v rokoch 1960 až 1962, tam v uvádzanom čase neboli zamestnaní. Súčasne odporkyňa poukázala na skutočnosť, že činnosť sezónnych robotníkov a pracovnú činnosť na JRD vzhľadom na charakter činnosti a osobitný režim vzniku poistenia možno hodnotiť len za splnenia určitých zákonom stanovených podmienok a nie je možné preukázať a zhodnotiť takúto činnosť na základe vyhlásenia svedkov, resp. ich výsluchom, keďže svedkovia o splnení podmienok nemôžu mať vedomosť. K dobe starostlivosti o matku odporkyňa uviedla, že zdravotná dokumentácia sa uchováva 20 rokov, od úmrtia matky navrhovateľky uplynulo 30 rokov. Taktiež poukázala na rozpory medzi čestným vyhlásením navrhovateľky z 5.3.2007, podľa ktorého sa starala o matku od roku 1970, hoci mala podľa iného vyhlásenia pracovať na Štátnom majetku R., a vyhlásením z 1.12.1978, podľa ktorého opatrovala matku od roku 1978 do roku 1980. Vzhľadom na uvedené rozpory odporkyňa nepovažuje doplnenie dokazovania za účelné a žiadala rozsudok

krajského súdu zmeniť a rozhodnutie z 19. novembra 2008 v spojení s rozhodnutím z 21. apríla 2009 ako vecne správne potvrdiť.

Navrhovateľka sa k odvolaniu odporkyne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku navrhovateľky na starobný dôchodok.

Z obsahu spisov vrátane administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľka bola od 1. februára 1994 uznaná invalidnou podľa § 29 ods. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení na účely § 51 uvedeného zákona a od uvedeného dňa je poberateľkou dôchodku manželky. O invalidný dôchodok nežiadala. V žiadosti o dôchodok manželky, spísanej dňa 10. marca 1993, v kolónke o dobách poistenia uviedla, že pre zlý zdravotný stav nepracovala.

Podľa § 21 ods. 2 písm. e) zákona č. 100/1988 v znení zmien a doplnkov žena má nárok na starobný dôchodok, ak bola zamestnaná najmenej 25 rokov a dosiahla vek aspoň 57 rokov.

Podľa § 273 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení poistenec, ktorý dovŕšil vek potrebný na nárok na starobný dôchodok pred 1. januárom 2004 a nespĺnil podmienky nároku na starobný dôchodok do 31. decembra 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2005 (§ 273 ods. 2), má nárok na starobný dôchodok podľa tohto zákona, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 10 rokov a dovŕšil vek najmenej 62 rokov. Nárok na starobný dôchodok vzniká najskôr od 1. januára 2005.

Podľa § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred

1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 9 ods. 1 písm. k) zák.č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení platnom k 31.12.2000 sa doba starostlivosti o blízku osobu hodnotí iba v tom prípade, že bola uznaná za prevažne alebo úplne bezvládnú a ak nebola umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo v obdobnom zariadení v období od 1.1.1976 do 31.12.2000.

Podľa § 40 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení do doby zamestnania sezónneho a kampaňového pracovníka, sa započítava každý kalendárny mesiac, v ktorom bol pracovník zúčastnený na nemocenskom zabezpečení aspoň časť mesiaca.

Podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanom v osobitných prípadoch sezónny pracovník je poistený - pokiaľ jeho zamestnanie malo trvať alebo trvalo dlhšie ako 6 pracovných dní po sebe idúcich - len v kalendárnych mesiacoch, v ktorých dosiahol zárobok aspoň 120 Kčs.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že pre hodnotenie doby zamestnania sezónneho pracovníka ako aj doby starostlivosti o blízku osobu je potrebné splniť zákonom stanovené osobitné podmienky.

Podľa údajov v žiadosti o starobný dôchodok navrhovateľka uvádzala ako dobu zamestnania a poistenia dobu od 1. októbra 1948 do 2. novembra 1956 ako spolupracujúci člen rodiny jednotlivo hospodáriaceho roľníka, od 2. januára 1957 do 25. marca 1958 zamestnanie vo Východočeských tehelniach S., od 1. júna 1960 do 31. decembra 1962 Jednotné roľnícke družstvo V. L. (preukazovala vyhlásením o dobách zamestnania a hrubom zárobku, podpísaným svedkami R. T. a A. K.), od 1. januára 1963 do 31. decembra 1970 Štátny majetok R. (preukazovala vyhlásením o dobách zamestnania a hrubom zárobku, podpísaným svedkami R. T. a R. T.), od 1. februára 1970 do 22. augusta 1980 starostlivosť o matku, A. K. (preukazovala čestnými vyhláseniami), od 14. marca 1972 do 20. marca 1972 Pozemné stavby, n.p. B., od 1. januára 1994 dobu

poberania dôchodku manželky a od 1. augusta 2007 do 30. septembra 2007 poistenie dobrovoľne dôchodkovo poistenej osoby.

Z administratívneho spisu odporkyne súd zistil, že dobu od 1. októbra 1948 do 2. novembra 1956 spolupracujúceho člena rodiny jednotlivo hospodáriaceho roľníka odporkyňa navrhovateľke zhodnotila v plnom rozsahu, keďže poistné bolo doplatené 1. augusta 2007.

Z dávkového spisu odporkyne vyplývajú rozpory vo vyhláseniach predkladaných navrhovateľkou. Podľa vyhlásenia z 12. októbra 2006 pracovala na Štátnom majetku R. od 1. januára 1963 do 31.12.1970, hoci vo vyhlásení z 1. decembra 2008 tam pracovala ako sezónna robotníčka len v rokoch 1968 až 1974.

Svedkyňa R.T. vo vyhlásení o dobách zamestnania z 12.10.2006 potvrdzovala navrhovateľke dobu zamestnania sezónnej robotníčky na Štátnom majetku R. od 1. januára 1963 do 31.12.1970, kým vo vyhlásení z 1.12.2008 potvrdzovala navrhovateľke u tohto zamestnávateľa dobu od 1. januára 1968 do 31. decembra 1974. U uvedeného zamestnávateľa však pracovala ako sezónna robotníčka len v dobe od 1. mája 1972 do 30. septembra 1972, v rokoch 1961 až 1969 sa starala o dieťa alebo nepracovala, v roku 1973 pracovala na Štátnom majetku v B. a v rokoch 1974 až 1975 bola zamestnaná na JRD H.

Svedkyňa T. R. vo vyhlásení o dobách zamestnania z 1.12.2008 potvrdzovala navrhovateľke, že pracovala na ŠM R. ako sezónna robotníčka od 1.1.1968 do 31.12.1974. Pre nárok na starobný dôchodok jej však bola zhodnotená len doba od 18.9.1968 do 31.10.1968, od 1.5.1970 do 31.12.1970, od 1.5.1971 do 31.12.1973 a od 1.5.1974 do 31.12.1974.

Svedkyňa A. K. potvrdzovala navrhovateľke dobu zamestnania na JRD V. L. od 1. júna 1960 do 31. decembra 1962 na vyhláseniach z 28. septembra 2006 a 4. decembra 2008. Vo svojej žiadosti o dôchodok v dobe od 1. januára 1955 do 31. marca 1962 uviedla starostlivosť o deti a od 1. apríla 1962 do 31. decembra 1962 bola zamestnaná u Štátnych lesov P., hospodárstvo P.

Svedkyňa H. T., ktorá vo vyhlásení zo 4. decembra 2008 potvrdzovala navrhovateľke dobu zamestnania na JRD V. L. od 1. júna 1960 do 31. decembra 1962, v žiadosti o starobný dôchodok z 10.2.1987 uviedla, že na tomto JRD pracovala až od 1.11.1960 do 31.12.1961 a iba táto doba jej bola zhodnotená pre nárok na starobný dôchodok.

Svedkyňa R. T., ktorá potvrdzovala navrhovateľke dobu zamestnania na JRD V. L. od 1. júna 1960 do 31. decembra 1962, vo vyhlásení z 28. septembra 2006 tvrdila, že pracovala na JRD V. L. len od 1. apríla 1958 do 28. marca 1959.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd nepovažoval vyhlásenia vyššie uvedených svedkýň za preukazné a mal za to, že ich ďalšie vypočutie by nebolo účelné, neprineslo by nové skutočnosti, keďže aspoň dve svedkyne nimi preukazované doby poistenia nemali vôbec, resp. v celom rozsahu zhodnotené pre ich vlastné dôchodkové nároky. Keďže navrhovateľka vo dvoch žiadostiach o dôchodok manželky z 10. marca 1993 a z 28.2.1993 uviedla, že nikdy nepracovala, odvolací súd jej vyhlásenia o dobách zamestnania nepovažoval za vierohodné.

Odvolací súd sa nestotožnil ani s názorom krajského súdu, že odporkyňa má doplniť dokazovanie a v jeho rámci navrhovateľke umožniť, aby si z archívu zadovážila zdravotnú dokumentáciu svojej nebohej matky a požiadala posudkového lekára o posúdenie jej čiastočnej alebo úplnej bezvládnosti. Dokazovanie rozhodnej skutočnosti pre možnosť hodnotenia doby starostlivosti o blízku osobu je na strane navrhovateľky, odporkyňa nedisponuje zdravotnou dokumentáciou matky navrhovateľky. Vzhľadom na dobu 30 rokov od úmrtia matky navrhovateľky a skartáciu zdravotnej dokumentácie dodatočné preukázanie takejto skutočnosti nemožno predpokladať. Navrhovateľka pritom sama spochybnila svoje tvrdenie o dobe starostlivosti o blízku osobu, lebo v čestnom vyhlásení z 5. marca 2007 uvádzala dobu starostlivosti od 1.2.1970 do 22.8.1980 a v čestnom vyhlásení z 1. decembra 2008 len od 1.1.1978 do 22.8.1980.

Odvolací súd dospel k záveru, že odporkyňa vykonala vo veci dostatočné dokazovanie a skutočnosť, že navrhovateľka nevie svoje tvrdenia preukázať, resp. preukazuje ich nedôveryhodnými dokladmi, nemôže ísť na ťarchu odporkyne. Z uvedených dôvodov rozsudok krajského súdu podľa § 220 O.s.p. zmenil a preskúmané rozhodnutie ako zákonné potvrdil (§ 250q ods. 2 O.s.p.).

Účastníkom konania odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, lebo navrhovateľka v konaní nebola úspešná a odporkyni trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.

V 24. novembra 2010

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Anna Koláriková